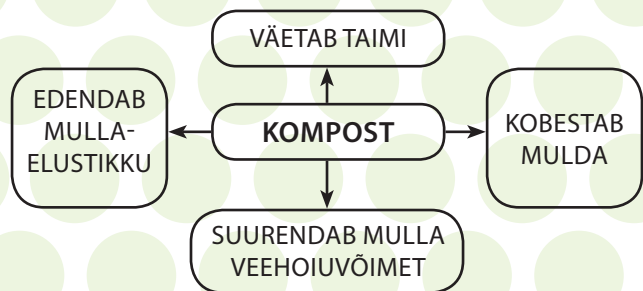

KOMPOST on tõhus ja mitmekülgne vahend mulla väetamiseks ja parendamiseks:

Orgaaniline aine kobestab mulda ja kergendab mullaharimist. Vihm ei tekita mullapinnale koorikut, vesi imbub maasse ning mulla ärakanne (erosioon) väheneb. Huumus seob omakaalust kolm kuni viis korda rohkem vett ning taimedel jätkub pikemaks ajaks vett ka kuival perioodil. Kompost varustab mulda orgaanilise aine, kõigi põhiväetussainete ning mikroelementide ja kaltsiumiga. Kompost on toit kogu mullaelustikule. Tal on ka lai toimespekter võitluses mulla kaudu levivate haigustekitajatega.

Kasvukiht

Väheviljakast mullast on võimalik komposti ja mõnikord muidki lisandeid hulka segades moodustada kasvumuld. Seda müüakse ka valmissaadusena.

Lähtemuld	Väetussainevaest komposti, mahuprotsenti	Väetussainerikast komposti, mahuprotsenti
Vähesidus (liiv)	kuni 20	kuni 10
Sidus (liivsavi)	kuni 30	kuni 15
Väga sidus (savi)	kuni 40	kuni 20

HEA TEADA

Kasutusaeg

Väetussainerikkaid komposte viiakse mulda vegetatsiooniaja kestel aprillist augustini enne taimede istutamist või külvamist. Sügise istutamise korral sobivad paremini väetussainevaesed valmiskompostid.

PEENRAMAA RAJAMINE

Peenramaa rajamisele eelneb sageli ehitustegevus, millest jääb järele rikutud struktuuriga muld. Rohkesti huumust sisaldava komposti lisamine muudab mulla terveks ja taimekasvusoõbralikuks.

Lähtemuld	Väetussainevaest komposti	Väetussainerikast komposti
Vähesidus (liiv)	kuni 20 l/m ²	kuni 10 l/m ²
Sidus (liivsavi)	kuni 30 l/m ²	kuni 15 l/m ²
Väga sidus (savi)	kuni 35 l/m ²	kuni 28 l/m ²

Puud ja põõsad

Ehitusaladele istutatud puud ja põõsad satuvad teesoola, veepuuduse jms tõttu stressiolukorda. Komposti suur toitainesidumis- ja puhverduvusvõime selliste keskkonnamõjude suhtes toetab mulla seisundit ja elustikku.

Lähtemuld	Väetussainevaest komposti	Väetussainerikast komposti
Vähesidus (liiv)	kuni 10 l/m ²	kuni 5 l/m ²
Sidus (liivsavi)	kuni 20 l/m ²	kuni 10 l/m ²
Väga sidus (savi)	kuni 30 l/m ²	kuni 15 l/m ²

Mulla elustamine

Uuesti haljastatavate maatükkide, mis olid nt teede all, muld on tugevasti tihendatud ja elutu. Sellisesse mulda on vaja 10–15 cm sügavuseni segada peenkomposti.

Lähtemuld	Väetussainevaest komposti	Väetussainerikast komposti
Tugevasti tihendatud sidusad mullad	kuni 35 l/m ²	kuni 18 l/m ²
Kõik muud mullad	kuni 20 l/m ²	kuni 10 l/m ²

KASUTUSEESMÄRGID

Väetamine: põhiväetamine kõigi põhiväetussainete ja mikroelementidega ning lämmastikuvaru tekitamine.

Mullaparendamine: mullahapete neutraliseerimine, mulla pH stabiliseerimine, veehoiuvõime suurendamine.

Huumusega varustamine: huumusevaese või kurnatud mulla rikastamine lagunenu orgaanilise ainega, huumuskao korvamine.

Pindmise mullakihi kujundamine huumus- ja toitainesainetest aluspinnasest

HEA TEADA

Muldaviimine

Haljasalade rajamisel kasutatakse peent või sõmerat valmiskomposti. Sidusatesse muldadesse segatakse see ülimalt 10–20 cm ning liivaste puhul 30 cm sügavusse mullakihti. Saadaval on valmiskomposti:

- peenkomposti tükisuurusega kuni 10 mm;
- sõmerkomposti tükisuurusega kuni 25 mm.

KASUTUSPÕHIMÕTTED

Vajalik kompostikogus oleneb mulla omadustest, taimede vajadusest ja komposti taimetoitainesisaldusest. Järelväetamist, välja arvatud lisälämmastiku andmist, ei ole mitme aasta kestel vaja. Lisälämmastikku on vaja anda seetõttu, et kompostis on lämmastik orgaanilise ainega tugevasti seotud ning taimed seda kohe kätte ei saa. Komposti neutraalse pH tõttu ei ole soovitatav seda anda happelembestele taimedele..

Struktuursus

Aianduse ja maastikukujunduse jaoks pakutakse peenkomposti, mille tükisuurus on kuni 10 mm, ja sõmerkomposti tükisuurusega kuni 25 mm. Pinnale soovitatav laotada peenkomposti, sõmerkomposti aga sisse kaevata.

Huumuse toime

Kompostis sisalduv huumuseks muutunud stabiilne orgaaniline aine asendab tõhusalt mullahuumust, kobestab mulda, aktiveerib mullaelustikku ning soodustab savi-huumuskomplekside moodustumist. Selline „elustamine“ loob ja säilitab stabiilse mullastruktuuri. Peale selle tekitab kompost mullas leiduvate haigustekitajate vastase toimespektri (fütosanitaarne toime). Komposti stabiilne struktuur soodustab sademevee mulda imbumist (tugevdab infiltratsiooni) ning vähendab või väldib mulla ärakannet (erosiooni).

KOMPOSTI KASUTAMINE

Komposti kasutamisel ühtaegu väetatakse ja parendatakse mulda.

Mulla varustamine veega

Huumuseks muutunud orgaaniline aine salvestab oma kaalust kolm kuni viis korda rohkem vett, seetõttu suudavad taimed põuaperioode paremini üle elada.

Varuväetamine

Kompostist vabanevad väetusained aeglaselt. Järelväetada, kui lämmastik välja arvata, pole mitmel aastal vaja. Lämmastikust on peamiselt orgaanilises aines seotuse tõttu muldaviimise aastal kasutatav vaid kuni 10 ning pikema aja kestel 20 kuni 40 protsendi ringis.

Komposti väetusainete rahaline väärtus

Kompostis sisalduvate taimetoitainete (N, P, K, Mg, Ca) rahaline väärtus on 8 €/t ehk 4,50 €/m³ ringis.

Lupjamine

Erinevalt puukoorest ja rabaturbast takistab kompost oma neutraalse või nõrgalt aluselise pH tõttu mulla hapestumist ja vähendab lupjamisvajadust.

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

LISAINFO: EJKL KOMPETENSIKESKUS
Jäätmete Taaskasutusklaster
WWW.RECYCLING.EE

KOMPOST AIANDUSES JA MAASTIKUKUJUNDUSES

